

TVORBA NADIMAKA U HRVATSKOM JEZIKU

FRANE MALENICA

Odjel za anglistiku
Sveučilište u Zadru
fmalenica@unizd.hr

UDK: 811.163.42'373.23

Izvorni znanstveni rad

Primljen: 11. 12. 2023.

Prihvaćen: 31. 1. 2024.

SAŽETAK

Tvorba nadimaka predstavlja plodno tlo za analizu u lingvističkim raspravama, posebice u međunarodnoj literaturi, pri čemu se razlikuju dvije glavne vrste nadimaka – nadimci motivirani izvanjezičnim čimbenicima i nadimci nastali na temelju fonološke sličnosti s imenom ili prezimenom na temelju kojeg nastaju. U ovom se radu analizira tvorba nadimaka u hrvatskom jeziku nastalih na temelju fonološkog obrasca, za što je odabran teorijski okvir konstrukcijske morfologije. Prethodna istraživanja tvorbe nadimaka u svjetskim jezicima poput engleskoga, japanskog i talijanskog (Lappe 2007, Mester 1990, Itô i Mester 1997, Van Dam 2003, Alber 2010) upućuju na to da ovakav fonološki uvjetovan oblik tvorbe nije prisutan samo u hrvatskome. U radu se iznose podatci prikupljeni u sklopu istraživanja kojim je bilo obuhvaćeno 113 izvornih govornika hrvatskog jezika u dobi od 20 do 22 godine. Analizom podataka utvrđeno je kako je fonološki model tvorbe nadimaka najzastupljeniji, a nadimci tvoreni tim modelom sastoje se uglavnom od dvaju slogova, pri čemu je drugi slog otvoren, a završni vokal uglavnom nije identičan vokalu u prezimenu na temelju kojeg je nadimak nastao. U radu se ovakav oblik tvorbe formalizira morfološkim shemama u okviru konstrukcijske morfologije.

KLJUČNE RIJEČI:

fonološki obrazac, hrvatski jezik, konstrukcijske sheme, nadimci, tvorba riječi

UVOD¹

Zbog prirode svojeg nastanka i društvene uloge koju imaju, nadimci predstavljaju izrazito zanimljiv predmet onomastičkih ali i morfoloških istraživanja. S jedne strane, njihova je tvorba potaknuta željom sugovornikâ da iskažu veću razinu bliskosti nego što bi to bilo moguće oslovljavanjem imenom i prezimenom, što nadimke čini spontanijim i prirodnijim načinom oslovljavanja. S druge strane, nadimci mogu imati nekoliko vrsta motivirajućih čimbenika u svojoj tvorbi pa se u njima mogu ogledati istaknuta fizička, psihološka, geografska, sociokulturna obilježja „nositelja“ određenog nadimka, a također mogu biti motivirani unutarjezičnim obilježjima elemenata na temelju kojih se nadimak tvori – istoznačnosti ili bliskozvučnosti s određenim riječima; ili mogu biti fonološki, odnosno, prozodijski uvjetovani. Glavni je predmet istraživanja ovog rada upravo potonji tip nadimaka kod kojeg se nadimci tvore na temelju prozodijskih odrednica određenog prezimena i apstraktnog predloška kojem svi nadimci teže. Iako poprilično prisutan u hrvatskom jeziku, kao što će se i pokazati u ovom radu, ovaj oblik tvorbe nadimaka nedovoljno je opisan, dok u svjetskoj lingvističkoj literaturi postoje određena istraživanja koja se bave njima, posebice u okviru suvremenih jezičnih teorija, poput prozodijske morfologije i optimalnosne teorije.

Budući da je potrebno nadimcima prvo odrediti smještaj unutar jezičnog sustava, u radu ćemo se prvo osvrnuti na njihovu ulogu unutar različitih društvenokulturoloških gledišta te dati kratak opis čimbenika bitnih za njihovu tvorbu (§ 2), nakon čega će se spomenuti glavni dosadašnji pristupi njihovoj tvorbi u hrvatskoj i drugim jezicima svijeta, poput engleskoga i japanskoga te općenite značajke teorijskog okvira (§ 3). Glavni dio ovog rada čini analiza podataka dobivenih istraživanjem (§ 4), nakon čega slijedi zaključak (§ 5).

NADIMCI, NJIHOVA ULOGA I TVORBA

Iako je jedan od najprisutnijih načina definiranja nadimaka njihova razlika naspram osobnih imena i prezimena, u ovom se radu smatra kako postoje i brojne sličnosti među njima te kako su sve tri navedene vrste antroponima u velikoj mjeri komplementarne, odnosno, kako se njihove uloge u velikoj mjeri nadopunjavaju.

¹ Zahvaljujem dvama anonimnim recenzentima na konstruktivnim preporukama i savjetima koji su doprinijeli poboljšanju ovog rada.

Dok imena i prezimena predstavljaju zakonom propisane individualne antroponime (Frančić 2007: 77, de Pina-Cabral 1984: 149), nadimci nastaju kao rezultat imenovanja unutar jedne zajednice te služe kao način iskazivanja kolektivnog identiteta (Gilmore 1982). Chevalier ističe kako tvorba nadimaka sačinjava dio društvenog tkiva kroz koji se kolektivni identitet trajno obnavlja, a odnosi između pojedinaca u određenoj se društvenoj skupini učvršćuju ili se pokušavaju ispraviti odstupanja u ponašanju² (2004: 136). Dapače, de Pina-Cabral (1984: 149) tvrdi da se društvena važnost nadimaka posebno zamjećuje u mediteranskom podneblju gdje nadimci određenog kućanstva imaju prioritet za imenovanje pojedinca nad njegovim imenom i prezimenom, dok je u hrvatskom društvu također poznata pojava da se pojedinac za društvenu identifikaciju koristi imenom drukčijim od onog koje propisuje zakon, primjerice *Ivo* od *Ivan* (Bošnjak Botica i Jelaska 2008a: 146).³

S onomastičkog gledišta prezimena pripadaju posebnoj vrsti jezičnih izraza koji služe imenovanju i prepoznavanju pojedinaca te imaju svoje mjesto u kognitivnom sustavu pojedinca (Jäkel 1999). Iako se smatra kako su vlastita imena i prezimena, a samim time i nadimci, motivirani u trenutku nastanka, ta izvorna motivacija često nestane iz kolektivne svijesti pa je izvornu motivaciju takvih antroponima katkad teško rekonstruirati (Jäkel 1999, Brozović Rončević i Žic Fuchs 2007), a ime kao sredstvo identifikacije osobe „odražava njezinu društvenu, narodnu, vjersku, mjesnu, kulturnu ili koju drugu pripadnost“ (Bošnjak Botica i Jelaska 2008a: 144). Unatoč tomu što djeluju kao imenice, imena predstavljaju poseban podskup leksikona, u nekim jezicima nisu podložna određenim morfološkim pravilima, a postoje i zabilježeni slučajevi neuralnih oštećenja kod kojih dolazi do selektivne nemogućnosti korištenja vlastitih imena (Cutler, McQueen i Robinson 1990: 472). U hrvatskom jeziku osobna imena imaju svoj „fonološki ustroj (glasovi i naglasak), svoje pravopisno određenje, svoj morfološki ustroj (rod i sklonidbu)“ (Bošnjak Botica i Jelaska 2008a: 144), dok se „dvosložni, i to dugouzlazni naglasak pokazuje kao prototipni hipokoristični naglasak, vidljiva oznaka hipokorističnosti“ (ibid: 149).⁴ Upravo se iz tog razloga tvorba nadimaka ne treba (i ne može) gledati samo društveno-kulturološki, već i jezično. Glavna

² Primjerice, nadijevanjem pejorativnih nadimaka poput *Sewer* (hrv. Kanalizacija) (Chevalier 2004: 136).

³ Kako jedan od recenzenata ovog rada ističe, uloga nadimaka u hrvatskom jeziku nije ograničena samo na mediteransko područje, već je možemo primijetiti i u kontinentalnim dijelovima Hrvatske, o čemu govore Znika (1999) i Horvat (2012).

⁴ Za druge radove o tvorbi prezimena i nadimaka u hrvatskom jeziku vidjeti Šimunović (1995), Bjelanić (2007), Vuković (2002).

je svrha ovog rada na primjeru jedne tvorbene vrste nadimaka koja je, čini se, podjednako zastupljena u svim dijalektnim varijetetima u Hrvatskoj promatrati jezično-tvorbene procese nadimaka.

PRETHODNI PRISTUPI TVORBI NADIMAKA

U posljednjih dvadesetak godina proučavanje formalnih aspekata tvorbe nadimaka postalo je jedno od plodnijih područja istraživanja tvorbe antroponima u lingvističkoj literaturi. Od autora koji se bave nadimcima u engleskom jeziku bitnu polazišnu točku predstavljaju Kennedy i Zamuner (2006) koji daju pregled nadimaka američkih sportaša. Njihov je rad zanimljiv ne toliko zbog korpusa na kojem je rađen već zbog podjele nadimaka na dva tipa: autori dijele nadimke u takozvane homerske nadimke i hipokoristične nadimke. Tvorba je homerskih nadimaka frazna i najčešće nema nikakve (ili gotovo nikakve) fonološke povezanosti između imena ili prezimena na temelju kojeg nastaje nadimak i samog nadimka. Njihova je tvorba motivirana istaknutim obilježjima referenta, poput fizionomije, osobnih obilježja, rodnog mjesta i drugo. Uglavnom se pojavljuju u narativima radijskih i televizijskih spikera ili navijača, ali ne u izravnom obraćanju nekom igraču, poput nadimaka *The Sultan of Swat* (hrv. Sultan udaraca) i *The Chicoutimi Cucumber* (hrv. Krastavac iz Chicoutimija) (ibid: 387). Kod hipokorističnih nadimaka postoji fonološka poveznica između nadimka i prezimena, ograničeni su veličinom na jednu fonološku stopu poput *Alfie*, *Mac* ili *Smitty* (ibid: 387), a njima se međusobno nazivaju igrači ili se obraća nekom određenom. Ova je dihotomija zanimljiva zato što pokazuje postojanje dviju različitih razina motiviranosti nadimka – jezičnih i izvanjezičnih, iz čega proizlaze i dva različita oblika tvorbe.

Lappe (2007) predstavlja jedno od važnijih djela o formalnim aspektima tvorbe nadimaka u engleskom jeziku. Ona svoju analizu smješta u okvir prozodijske morfologije (engl. *Prosodic Morphology*) te daje iscrpan pregled fonoloških čimbenika tvorbe nadimaka te strukture nadimaka u vidu čitavih riječi i slogova koji ih tvore. Na temelju svoje analize, Lappe (2007: 106) navodi sljedeće glavne značajke tvorbe nadimaka: nadimci moraju sadržavati barem jedan konsonant; jednosložni nadimci u pravilu završavaju konsonantom; do redukcije skupa konsonanata u pravilu dolazi u odstupu, dok se skupovi u pristupu uglavnom zadržavaju, pri čemu vrsta konsonanata uvelike utječe na vjerojatnost zadržavanja skupa; nadimak se temelji na početnom ili naglašenom slogu, pri čemu fonološka

struktura utječe na odabir sloga na kojem će se temeljiti nadimak.

Mester (1990) opisuje tvorbu japanskih nadimaka u okviru prozodijske morfologije kao preslikavanje osnove na prozodijski definiran predložak na temelju triju tipova nadimaka u japanskom jeziku – kraćenje osnove na obrazac s dvije more i dodavanje sufiksa *-čan*, kraćenje osnove na obrazac s dvije more i dodavanje prefiksa *o-*, i kraćenje osnove uz dodavanje prefiksa *o-* i sufiksa *-san*. Na njegovo se istraživanje nadovezuju Itô i Mester (1997) koji svoju analizu tvorbe pokratnih oblika u njemačkom jeziku temelje na načelima optimalnosne teorije (Kager 1999, McCarthy 1999, McCarthy 2008), prema kojoj je tvorba nadimaka rezultat međusobnog djelovanja različitih ograničenja vjernosti (engl. *faithfulness constraint*) i naklonjenosti (engl. *sympathy constraint*). Itô i Mester (1997: 8) tvrde kako pokratni morfem (engl. *truncatum*) za stvaranje nadimaka mora biti najveći mogući slog koji se može dobiti iz osnove iz koje se izvodi, pri čemu načelo zvonkosti također ima glavnu ulogu u određivanju veličine tog morfema. Oni kao primjer navode tvorbu njemačkog nadimka *Andi* iz imena *Andreas*. Ako bi se zadržao cijeli niz konsonanata između prvog i drugog vokala, novonastali nadimak bio bi *Andri*, koji bi sam po sebi bio u skladu s ljestvicom zvonkosti. Međutim, *Andri* nije oblik koji se pojavljuje, već *Andi*. Itô i Mester to tumače činjenicom kako bi oblik *Andri* zahtijevao međukorak u tvorbi **Andr* koji u konačnici ne biva ostvaren, ali mora udovoljavati određenim fonološkim uvjetima, od kojih je jedan da međukorak u tvorbi mora biti moguć slog u njemačkom jeziku, što oblik **Andr* nije.

Njihovu analizu dodatno razrađuje Van Dam (2003) primjenjujući sličnu arhitekturu ograničenja na nadimke u engleskom jeziku i pretpostavljajući dva stadija optimizacije. U prvom se stadiju djelovanjem takozvanog ograničenja naklonjenosti odabire najpovoljniji kandidat kao osnova na koju se u drugoj fazi dodaje sufiks */i/*. U ovoj analizi djeluju dva ograničenja vjernosti – MAX-IO i MAX-BT. Ograničenje MAX-IO predstavlja vjernost prema ulaznom obliku, koji je izražen kao */T + i/*, pri čemu T predstavlja pokratni morfem (engl. *truncatum*), a */i/* predstavlja sufiks koji mu se dodaje. Ograničenje MAX-BT predstavlja vjernost između osnove i pokratnog morfema koji iz nje nastaje (engl. *base-truncatum*).⁵

Pri obradi nadimaka koji se pojavljuju u južnotalijanskim dijalektima, Alber (2010) zauzima drukčiji pristup. Umjesto tvorbe koja se odvija u dvjema fazama, pri kojoj se u jednoj odabire jednosložna osnova na koju se u drugoj fazi dodaje

⁵ Za detaljan uvid u primjenu teorijskog okvira optimalnosne teorije na jezične pojave hrvatskog jezika vidjeti Batinić (2014) i Volenec (2015).

nastavak, kakvu predlažu Itô i Mester (1997) i Vam Dam (2003), Alber smatra kako, da bi uopće došlo do skraćivanja potrebnog za stvaranje nadimaka, neko ograničenje veličine (engl. *size restriction constraint*, SRC) mora biti nadređeno ograničenju poravnanja (engl. *alignment constraint*), jer u suprotnom ne dolazi ni do kakvog skraćivanja, već isključivo poravnavanja s lijevim i/ili desnim rubom osnove. Drugim riječima, kad bi u hijerarhiji ograničenja poravnanja bila rangirana više od ograničenja veličine, kandidati koji su identični ulaznom obliku u potpunosti bi zadovoljavali ograničenje poravnavanja te bi *ipso facto* bili optimalni, što onda automatski eliminira bilo kakvu mogućnost skraćivanja (Alber 2010). Druga je važna pretpostavka njezina pristupa kako jednako važnu ulogu igraju ograničenja poravnavanja s lijevim i desnim rubom osnove – prvo ograničenje favorizira kandidate koji se temelje na početnom dijelu osnove, što je također relevantno za korpus u ovom radu, dok drugo ograničenje ima učinak „maksimalizacije“ kandidata time što daje prednost kandidatima čiji su odsječci što bliže desnom rubu osnove.⁶ Treća važna razlika između njezine analize i prethodnih pristupa je ta što ograničenja poravnanja nisu definirana slogovima već pojedinačnim fonemima, čime se eliminira potreba za postojanjem „posrednog“ kandidata koji se ne pojavljuje u konačnici, ali prema kojem se određeni dio analize ravna.

Iako se pri istraživanju tvorbe antroponima u hrvatskom jeziku veći naglasak stavlja na tvorbu, etimologiju i sklonidbu imena i prezimena (Bošnjak Botica i Jelaska 2008a i 2008b, Brdar i Brdar-Szabó 2001, Brozović Rončević i Žic Fuchs 2007, Frančić 2007, Šimunović 2005, Vodanović 2005 i 2021, Vidović 2013), nadimci također predstavljaju relativno plodno tlo za jezična istraživanja (Bjelanović 1998 i 2007, Vrcić-Mataija i Grahovac-Pražić 2006). Međutim, vrlo je malo toga rečeno o njihovoj tvorbi iz perspektive formalnih lingvističkih grana, odnosno o fonološkim i morfološkim značajkama njihove tvorbe.

Bjelanović (1998) razmatra prezimena nastala iz nadimaka (npr. *Mucalo* ili *Šperac*), te navodi kako je znatan broj prezimena nastao upravo na taj način. U svojem kasnijem radu Bjelanović (2007) analizira različite oblike koji se navode pod nazivom *hipokoristik* i argumentira zbog čega je potrebno razlikovati tvorbene i značenjske vrijednosti koje određeni oblik podrazumijeva. Bjelanović (2007: 13) tako tvrdi: „Po načinu tvorbe *Péro* i *ždero* su pokraćenice, ali se razlikuju po značenjskom sadržaju, *Pero* je hipokoristik (odmilica) *ždero* je pejorativ (pogrdnica)“.

⁶ Važnost ovih ograničenja poravnavanja, posebice s lijevim rubom osnove, potvrđena je i u korpusu ovog rada (v. §4.2) jer su svi razmatrani nadimci poravnani s lijevim rubom, što daje naslutiti kako je riječ o izrazito važnom ograničenju za tvorbu nadimaka.

U svojoj analizi ličkih nadimaka Vrcić-Mataija i Grahovac-Pražić (2006: 244–247) analiziraju osobne i obiteljske nadimke ličkog kraja i izdvajaju nekoliko glavnih tipova osobnih nadimaka:

- a) nadimke motivirane prezimenom nositelja (npr. *Musa* od *Musić*)
- b) nadimke motivirane zanimanjem nositelja (npr. *Nikola Staklar*)
- c) nadimke motivirane osobinama (npr. *Trutina*)
- d) nadimke motivirane predmetnim i životinjskim svijetom (npr. *Medo*)
- e) nadimke motivirane podrijetlom nositelja (npr. *Ika Trnovčanka*)
- f) nadimke bez utvrđenog značenja i podrijetla (npr. *Bimbar*).

Autorice također utvrđuju četiri glavna tipa obiteljskih nadimaka, i to one motivirane prezimenom, muškim imenom, ženskim imenom i osobnim nadimkom (Vrcić-Mataija i Grahovac-Pražić 2006: 248–250). Po pitanju nadimaka izvedenih iz prezimena, koji su predmet analize ovog rada, autorice navode sljedeće: „Skupina nadimaka izvedenih iz prezimena nije brojna, jer je česta pojava obiteljskih nadimaka pa se nije pokazala potreba za ovakvim nadimcima. [...] Vjerujemo da je u Lici pojavnost ovih nadimaka novija“ (Vrcić-Mataija i Grahovac-Pražić 2006: 244).

Od antroponomastičkih radova još vrijedi istaknuti i Vodanović (2021) koja analizira tvorbene oblike prezimena u hrvatskom i francuskom i utvrđuje dva tipa prezimena prema tvorbenoj strukturi: prezimena bez tvorbenog čina i prezimena nastala tvorbenim činom, odnosno sufiksacijom (Vodanović 2021: 33). Budući da je u njezinu radu riječ o drugoj vrsti antroponima, ovdje se nećemo dalje baviti rezultatima tog istraživanja.

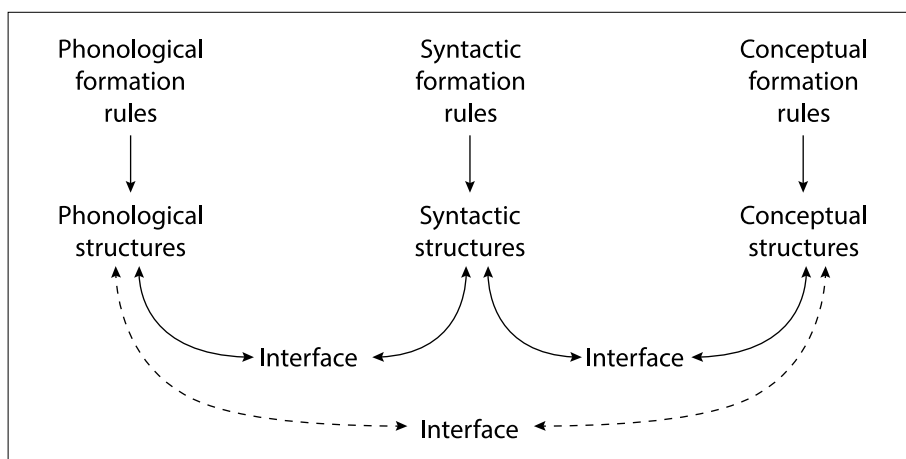
Iz perspektive morfološke teorije, pitanje modeliranja tvorbe nadimaka u hrvatskome i u drugim jezicima predstavlja izazov jer je riječ o naizgled produktivnom procesu koji nije temeljen na morfemima. Jedno od glavnih pitanja koje se nameće pri tvorbi nadimaka prema fonološkim modelima kakve predstavljaju Itô i Mester (1997), Vam Dam (2003) i Alber (2010) jest priroda jedinica koje sudjeluju u njihovoj tvorbi. Neosporno je kako se tvorbom nadimaka izražava bliskost s referentom, no takvu je promjenu značenja nemoguće formalizirati dodavanjem konkretnog morfema. Ovakvi oblici tvorbe predstavljaju problem za tradicionalne konkatenativne morfološke modele (engl. *concatenative morphology*), jer morfološka operacija ne uključuje spajanje dodatnih morfema, već redukciju fonološkog materijala i eventualne izmjene završnih vokala i konsonanata. U okviru

konstrukcijske morfologije, Booij (2010: 241) ovakve tvorbene oblike, poput tzv. nepravilnih glagola u engleskom jeziku, objašnjava postojanjem morfološke konstrukcije, odnosno morfološke sheme kojom se aktivira mapiranje fonološkog izvornog oblika glagola u određeni prozodijski obrazac (1).

(1)

$$[X \text{ i } Y]_{V[-\text{past}]} \approx [X \text{ a } Y]_{V[+\text{past}]}$$

Ovakve prozodijski motivirane konstrukcije pripadaju domeni tzv. nekonkatenativne morfologije (engl. *nonconcatenative morphology*) koja obuhvaća morfološke pojavnosti poput glagolskog sustava u arapskim jezicima, glagolske reduplikacije u jeziku Warlpiri (McCarthy 1981: 384–410), ali i procese poput reduplikacije i tvorbe prošlih oblika određenih glagola u engleskom jeziku (Booij 2010: 241). Ovakvo međudjelovanje fonologije, morfologije/sintakse i semantike predviđeno je modelom tzv. paralelne arhitekture (Slika 1) kakvu predlaže Jackendoff (*inter alia*, 2007, 2015) i koju Booij (2010: 5–6) smatra jednim od temelja konstrukcijske morfologije.⁷

SLIKA 1. Paralelna arhitektura (Jackendoff 2015)

⁷ Ovdje je potrebno spomenuti kako konstrukcijska morfologija (Booij 2010) pripada pretežito funkcionalističkoj domeni konstrukcijske gramatike, dok optimalnosna teorija pripada generativnoj struji lingvističkih teorija. Međutim, Booij (2010: 240) smatra kako je opravdano pretpostaviti postojanje mehanizma sličnog optimalnosnoj teoriji kako bi se objasnila ova interakcija između fonoloških pravila i morfoloških konstrukcija, odnosno, načina na koji fonološka pravila ili ograničenja utječu na morfološke konstrukcije.

ISTRAŽIVANJE

Metodologija i prikupljanje podataka

Korpus ovog istraživanja čine podatci prikupljeni anketnim upitnikom u pisanom i digitalnom obliku. Korišten je prigodni uzorak, a ispitanici su bili studenti preddiplomskog studija na Sveučilištu u Zadru. U istraživanju je sudjelovalo 113 ispitanika, od čega 21 muškarac i 91 žena, u dobi od 20 do 22 godine. Upitnik se sastojao od svega tri pitanja – pitanja o imenu i prezimenu ispitanika, mjestu u kojem su završili srednju školu i popisu nadimaka koje su imali, a da su bili temeljeni na prezimenu. S obzirom na prirodu, odnosno predmet istraživanja, anonimnost ispitanika nije mogla biti zajamčena, no ispitanicima je rečeno da će njihovi podatci biti povjerljivi i da će se rabiti isključivo u istraživačke svrhe. Ispitanici su naveli mjesto i županiju u kojoj su završili srednju školu ili proveli najveći dio svojeg života kako bi se utvrdila moguća povezanost između dijalektnog varijeteta i tvorbene vrste nadimka. Međutim, kako analiza nije pokazala bilo kakav značajan utjecaj dijalekta na tvorbu nadimaka, taj podatak nije uzet kao relevantna varijabla u nastavku analize.

Rezultati

Podatci prikupljeni u sklopu ovog istraživanja uneseni su u bazu podataka napravljenu u programu za tablično uređivanje podataka (MS Excel) i program za statističku obradu podataka JASP (v. 0.16.2). Ispitanici su trebali navesti sve nadimke koji su bili izvedeni iz njihova prezimena, ako su tijekom života imali takav nadimak. Ukupno 58 ispitanika navelo je barem jedan ili više nadimaka, što je dalo konačan broj od 121 nadimka. Prikupljeni nadimci (Tablica 1) mogu se podijeliti u pet kategorija: nadimke nastale na temelju fonološkog predloška, npr. *Šimić* > *Šimi* (42,15 % nadimaka), nadimke nastale dodavanjem sufiksa za označavanje pripadnosti/posvojnosti, npr. *Možek* > *Možekova* (28,10 %), nadimke motivirane homonimijom s postojećim općim i vlastitim imenicama, npr. *Šestak* > *Šestar*, nadimke nastale reduplikacijom, npr. *Huber* > *Huhu* (2,48 %) i nadimke nastale drugim načinima tvorbe, npr. *Prtenjača* > *Njaks* (4,13 %).⁸

⁸ Valja naglasiti kako jasno i strogo definirano razgraničenje između pojedinih kategorija nadimaka nije u potpunosti moguće, odnosno kako postoji mogućnost preklapanja između navedenih kategorija. Budući da nadimci ovakvog tipa pripadaju neformalnom registru, određene pojavnice za koje se čini da su isključivo fonološki uvjetovane mogu također biti motivirane nekim leksemom koji pripada određenoj idiolektu određene skupine. Također, nadimci motivirani već postojećim riječima po svojoj prilici uključuju i aktivaciju određene morfološke operacije, što bi podrazumijevalo istovremenu pripadnost

Kao što se može vidjeti iz Tablice 1, fonološki obrazac tvorbe predstavlja najčešće zabilježeni obrazac tvorbe nadimaka, nakon čega slijede nadimci kojima se izražava posvojnost i nadimci motivirani homonimijom. Usporedbom zapaženih i očekivanih frekvencija (u zgradama) pojedinih tipova nadimaka po spolovima, možemo primijetiti kako je obrazac za izražavanje posvojnosti (*Stipić* > *Stipička*, *Matas* > *Matasovka*) u značajnoj mjeri zastupljeniji kod žena nego kod muškaraca⁹, a hi-kvadratom je potvrđena statistička značajnost ove korelacije ($X^2(4) = 13,729$, $p < ,01$). Ovo se može shvatiti kao odraz tradicionalno različitog društvenog statusa žena u odnosu na muškarce, iako ovo tumačenje valja uzeti s rezervom. S druge strane, također se može primijetiti kako je fonološki obrazac zastupljeniji kod muškaraca nego kod žena, dok su preostala tri obrasca podjednako distribuirana po spolovima.

TABLICA 1. Distribucija nadimaka po vrsti i spolu

	Fonološki obrazac	Posvojnost	Homonimija	Reduplikacija	Ostalo
M	16 (10,96)	0 (7,3)	7 (6,02)	1 (0,65)	2 (1,07)
Ž	35 (40,41)	34 (26,69)	21 (21,98)	2 (2,36)	3 (3,93)
Ukupno	51	34	28	3	5
%	42,15	28,1	23,14	2,48	4,1

Ovdje možemo primijetiti sličnost u rezultatima između ovog istraživanja i rada Kennedyja i Zamuner (2006) koji upućuju na dva različita modela tvorbe nadimaka – hipokoristični model, koji se primarno tvori na temelju interakcije fonoloških ograničenja i kreativnosti te se može istovremeno upotrebljavati i za referiranje i za međusobno adresiranje, i tzv. homerski model, čiji je postanak gotovo bez ograničenja te se može manifestirati kroz igru riječi, metaforičke opise ili upućivanje na neke istaknute osobine, a rabi se isključivo za referiranje i obogaćivanje narativa, ali ne i za međusobno adresiranje i iskazivanje bliskosti. Podatci u Tablici 1 upućuju na to kako je i kod nadimaka u hrvatskom jeziku prisutna slična dihotomija između fonološki motiviranih nadimaka i nadimaka motiviranih drugim čimbenicima.

S obzirom na sustavnost koju pokazuju, ne samo u hrvatskome već i u drugim indoeuropskim jezicima (Alber i Lappe 2009, Alber 2010, Bethin 2003, Lipski

dvjema kategorijama. Iz tog su razloga u kategoriju nadimaka motiviranih homonimijom svrstani samo oni nadimci kod kojih je ta motiviranost drugim riječima doista nedvosmislena.

⁹ Dapače, kod muškaraca uopće nije zabilježen ovaj oblik tvorbe.

1995, Sanz Álvarez 2015, van de Vijver 1997, Wiese 2001), daljnja je analiza usmjerena na nadimke nastale isključivo kao rezultat djelovanja fonoloških ograničenja. Prva istaknuta značajka koja se može primijetiti je pretežito dvosložni (N = 48, 94,1 %), te u iznimnim slučajevima jednosložni obrazac tvorbe (N = 3, 5,9 %). Lappe (2007: 77–78) navodi kako je kod jednosložnih (2a) nadimaka u engleskom jeziku izražena snažna sklonost za postojanjem odstupa, odnosno, kako se zatvoreni slogovi mnogo češće pojavljuju kod ove vrste nadimaka. Rezultati u ovom istraživanju načelno potvrđuju ovu tendenciju, no teško je donijeti bilo kakav utemeljen zaključak o ovoj vrsti nadimaka s obzirom na relativno malen broj potvrđenih nadimaka ovog oblika. Zbog toga je ostatak analize u ovom radu usmjeren na nadimke dvosložnog tipa (2b). Ovdje također treba istaknuti da su svi dvosložni nadimci u ovom radu poravnani s lijevim rubom unosa, odnosno, s početkom prezimena, dok jedinu iznimku od te tendencije predstavlja prvi jednosložni nadimak u (2a).

(2a) *Matašin > Šin, Pepelko > Pep*

(2b) *Tabain > Taba, Rubinić > Rube*

Činjenica kako je većina nadimaka tvorena putem dvosložnog obrasca upućuje na to da je dvosložni obrazac jedna od njegovih važnijih značajki, a ta se značajka u okviru optimalnosne teorije (npr. Spaelti 2007 i Alber 2010) formalizira ograničenjem veličine (engl. SRC = *Size Restrictor Constraints*). Alber (2010: 9) pretpostavlja dva različita skupa ograničenja za jednosložne i dvosložne nadimke, pri čemu ograničenja za dvosložni tip obuhvaćaju tri podograničenja kojima se specificira da je svaka stopa na početnom mjestu neke prozodijske riječi, da svaki slog pripada nekoj stopi, te da su stope binarne po pitanju broja mora ili slogova. Van Dam (2003) ovo obilježje formalizira kroz ograničenje nezavršnosti (engl. *non-finality*), kojim se specificira kako naglašeni slog neke prozodijske riječi nije njezin završni slog. Kako u engleskome naglasak ne pada na posljednji slog riječi, nezavršnost djeluje kao ograničenje veličine zato što kažnjava kandidate kod kojih je naglasak na zadnjem slogu jer su jednosložni.¹⁰

Struktura drugog sloga sljedeće je važno svojstvo nadimaka. Kod svih dvosložnih nadimaka (N = 48) tvorenih fonološkim predloškom drugi je slog otvoren, dok sljedovi konsonanata između prvog i drugog sloga prezimena ne bivaju zadr-

¹⁰ Budući da ovaj rad nije raden u okviru optimalnosne teorije, nećemo se detaljnije baviti navedenim ograničenjima.

žani u jednakoj mjeri, odnosno, neki su u potpunosti zadržani u nadimku (3a), a neki bivaju pojednostavnjeni (3b). Unatoč tomu što je ovdje na prvi pogled riječ o dvama različitim problemima – završnim vokalima i sljedovima međuvokalnih konsonanata – u prethodnim se istraživanjima (Itô i Mester 1997, Alber 2010, Van Dam 2003) ova dva pitanja razmatraju zajedno kroz prizmu ljestvice, odnosno, načela zvonkosti koje zahtijeva da su konsonanti u pristupu i odstupu određenog sloga poredani tako da im zvonkost raste od pristupa prema jezgri i pada od jezgre prema odstupu (Jelaska 2004, Selkirk 1984).¹¹

(3a) *Sambunjak* > *Sambi*

(3b) *Dežmalj* > *Deži*, *Deža*

(3c) *Cindrić* > *Cindro*

Itô i Mester (1997) i Van Dam (2003) ovo formaliziraju kroz dva stadija tvorbe nadimka pri čemu se u prvom stadiju odabire maksimalno velik jednosložni oblik koji udovoljava načelu zvonkosti, nakon čega se u drugom stadiju dodaje drugi vokal. Ovakav sustav dobro objašnjava primjere u (3a) i (3b) jer maksimalni oblik koji se može dobiti iz prezimena u (3a) jest *Samb* koji zadovoljava načelo zvonkosti, dok maksimalni oblik iz prezimena u (3b) jest *Dežm koji nije u skladu s tim načelom, zbog čega dolazi do izostavljanja konsonanta /m/. Međutim, u radu je također zabilježen primjer (3c) koji se ne uklapa u ove teorijske pretpostavke, jer maksimalan oblik iz tog prezimena (*Cindr*) ne zadovoljava načelo zvonkosti. Također, budući da je izostavljanje konsonanata zabilježeno kod svega tri prezimena u ovom istraživanju (Bešlić, Dežmalj, Kežman), nije moguće reći u kojoj je mjeri ova teorijska pretpostavka opravdana.

Nameće se pitanje je li svrha završnih vokala isključivo ispunjavanje dvosložnog predloška ili oni služe kao oznaka spola osobe na koju se nadimak odnosi, ili oboje. Kao što možemo vidjeti u Tablici 2, vokal /a/ rabi se isključivo u nadimcima za žene (*Klarić* > *Klara*, *Kežman* > *Keža*), vokal /e/ pretežito se upotrebljava u nadimcima muškaraca (*Gotovac* > *Gole*, *Kapetanović* > *Kape*)¹², a preostala se tri vokala podjednako upotrebljavaju za oba spola, s tim što je vokal /u/ zabilježen jedino u

¹¹ Primjerice, Van Dam (prema Kager 1999) ovo načelo formalizira kao ograničenje SONSEQ (engl. *Sonority Sequence*) kojim se specificira da kod složenih pristupa zvonkost raste, a kod složenih odstupa zvonkost opada.

¹² Jedan od recenzenata ističe kako se ova tendencija odnosi isključivo na nadimke, nastale na temelju prezimena, prikupljene u ovom radu, jer je u hrvatskom jeziku potvrđena tvorba ženskih nadimaka na -e nastalih na temelju imena (npr. *Ane*, *Mare*, *Kate*, *Ljube*).

slučaju kad je bio dio prezimena (Bartulović). Korelacija između spola i završnog vokala također se pokazala statistički značajnom ($X^2(4) = 13,789$, $p < ,01$). Iz ovog možemo zaključiti kako završni vokal tek djelomično služi za označavanje spola referenta, dok je njegova istaknutija funkcija formiranje drugog sloga.

TABLICA 2. Distribucija završnih vokala po spolu

Završni vokal					
	/a/	/e/	/i/	/o/	/u/
M	0 (5)	6 (3.13)	6 (5)	3 (1.56)	0 (0.31)
Ž	16 (11)	4 (6.88)	10 (11)	2 (3.44)	1 (0.69)

Zanimljivo je istaknuti kako završni vokali u nadimcima uglavnom nisu temeljeni na prezimenima na temelju kojih su nastali, te je u većini slučajeva (75 %) riječ o vokalima koji su naknadno dodani (4). Proveden je hi-kvadrat kako bi se ispitalo umeću li se određeni vokali češće od drugih, odnosno, postoji li korelacija između dodavanja novog vokala i pojedinih vrsta vokala, no nije utvrđena statistički značajna korelacija ($X^2(4) = 8,058$, $p = ,09$). Od drugih fonoloških promjena kod nadimaka zabilježeno je izostavljanje konsonanata kod pet nadimaka (5a), izostavljanje vokala kod jednog nadimka (5b) te zamjena konsonanta kod četiriju nadimaka (5c)

(4) *Huber > Hubi, Lončar > Lonči*

(5a) *Bešlić > Beša, Dežmalj > Deži*

(5b) *Baule > Bule*

(5c) *Prtenjača > Prki, Voloder > Voki*

Vrijedi primijetiti kako opisane značajke nadimaka u ovom radu uvelike odgovaraju značajkama koje za engleski jezik navodi Lappe (2007), uz razliku što je kod nadimaka u hrvatskom jeziku završni vokal dvosložnih nadimaka mnogo varijabilniji, dok se engleski jezik pretežito oslanja na tvorbu uporabom vokala /i/ (npr. *Alfred > Alfie*). Iz perspektive konstrukcijske morfologije (Booij 2010), rezultati analize tvorbe nadimaka u hrvatskom jeziku predstavljeni u ovom radu mogu se formalizirati putem sheme u (6a), kojom se izražava paradigmatski odnos između imena X i dvosložnog predloška za tvorbu nadimka. Ova se shema također može dodatno specijalizirati u tri podsheme: shemu koja se uglavnom rabi za muške nadimke (7a), shemu koja se uglavnom rabi za ženske nadimke (7b), shemu koja se podjednako rabi za muške i ženske nadimke (7c).

- (6a) [X]N, [prezime] ≈ [σ σ]N, [nadimak]
(7a) [X]N, [prezime] ≈ [σ e]N, [nadimak, masc.]
(7b) [X]N, [prezime] ≈ [σ a]N, [nadimak, fem.]
(7c) [X]N, [prezime] ≈ [σ i/o/u]N, [nadimak, neut.]

ZAKLJUČAK

Postanak nadimaka, kao i svih antroponima, može biti motiviran dvjema skupinama čimbenika – jezičnim i izvanjezičnim. Rezultati izneseni u § 4.2 pokazuju nekoliko važnih značajki tvorbe nadimaka fonološkim obrascem u hrvatskom jeziku – nadimci se u golemoj većini sastoje od dvaju slogova, pri čemu je drugi slog otvoren, a završni vokal uglavnom nije identičan vokalu u prezimenu na temelju kojeg je nadimak nastao. Međutim, odabir tog vokala tek djelomično korelira sa spolom nositelja nadimka, pri čemu je završni vokal *a* gotovo isključivo povezan sa ženskim nadimcima, vokal *e* u nešto većoj mjeri zastupljen kod muških nadimaka, a preostala tri vokala nisu u korelaciji sa spolom referenta.

Ono što pokazuju druga istraživanja nadimaka u jezicima poput engleskoga, njemačkog i japanskog jest da postojanje ovog fonološkog predloška nipošto nije isključivo svojstvo hrvatskog jezika, već je ova sklonost fonološki uvjetovanih nadimaka k dvosložnom obrascu mnogo raširenija. Jedna je od primarnih sličnosti koju brojni jezici dijele s hrvatskim otvorenost završnog sloga – u engleskome i njemačkome ovakvi nadimci završavaju vokalom *-i*, dok je kod ovog tvorbenog oblika u hrvatskome pravilo oko završnog vokala nešto općenitije. Također se može primijetiti kako su nadimci u hrvatskome u pravilu poravnani s lijevim rubom osnove na temelju koje se tvore, odnosno, kako je početni dio osnove zastupljen i u izlaznom obliku. Što se tiče ostalih fonoloških promjena, one su najčešće povezane s izostavljanjem ili zamjenom konsonanata izvorišnog prezimena.

Ovakav tvorbeni obrazac može se formalizirati konstrukcijskom shemom prikazanom u § 4.2, a rezultati ovog istraživanja u značajnoj mjeri potkrepljuju takvu generalizaciju prema kojoj se nadimci nastali na temelju prezimena tvore dvosložnim obrascem u kojem je drugi slog otvoren i uglavnom završava vokalom *-e* kod muških nadimaka, vokalom *-a* u slučaju ženskih nadimaka, dok preostala tri vokala nisu povezana sa spolom nositelja nadimka. Naravno, kako bi se donijela konkretnija i čvršća generalizacija, potreban je veći uzorak od onog prikupljenog u ovom radu, no rezultati svakako u određenoj mjeri opravdavaju pretpostavljanje navedene morfološke konstrukcije.

LITERATURA

- ALBER, B. (2010). An exploration of truncation in Italian. Retrieved from <https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/40177/>
- ALBER, B., LAPPE, S. (2009). Rund um die Typologie von Kurzwörtern. In *Leipzig, Generative Grammatik des Südens* (Vol. 22, p. 2009).
- BATINIĆ, M. (2014). Optimalnosna teorija ili kako se jezik (s)našao u igri između dvije vatre. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 40(1), 1–33.
- BENUA, L. (1995). Identity effects in morphological truncation. *University of Massachusetts Occasional Papers in Linguistics*, 18, 77–136.
- BETHIN, C. (2003). Metrical Quantity in Czech: Evidence from Hypocoristics, in: W. Browne, B. Partee and R. Rothstein (eds.). *Formal Approaches to Slavic Linguistics 11: The Amherst Meeting*. Ann Arbor: Michigan Slavic Materials, 63–82.
- BJELANOVIĆ, Ž. (1998). Jedan tip prezimena s protezom. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, (23-24), 57–63.
- BJELANOVIĆ, Ž. (2007). Hipokoristik kao oznaka za tvorbeni način i kao oznaka za vrstu značenja. *Folia onomastica Croatica*, (15), 1–14.
- BOOIJ, G. (2010). *Construction Morphology* (3rd izd.). Oxford University Press.
- BOŠNJAK BOTICA, T. i JELASKA, Z. (2008a). Sklonidba muških dvosložnih imena i naglasna dvojnost. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, 55(4), 143–150.
- BOŠNJAK BOTICA, T. i JELASKA, Z. (2008b). Sklonidba muških dvosložnih imena i naglasna dvojnost. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, 55(5), 170–181.
- BRDAR, M. i BRDAR-SZABÓ, R. (2001). Vlastita imena između metonimijske Scile i metaforičke Haribde. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 27, 31–48.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, D. i ŽIC FUCHS, M. (2007). Metafora i metonimija kao poticaj u procesu imenovanja. *Folia onomastica Croatica*, (12/13), 91–104.
- CHEVALIER, S. (2004). Nicknames in Australia. *Bulletin VALS-ASLA*, 80, 125–137.
- CUTLER, A., McQUEEN, J. i ROBINSON, K. (1990). Elizabeth and John: Sound patterns of men's and women's names. *Journal of Linguistics*, 26(02), 471–482.
- DE PINA-CABRAL, J. (1984). Nicknames and the experience of community. *Man*, 148–150.

- FRANČIĆ, A. (2007). Što je osobno ime? *Folia onomastica Croatica*, (15), 71–80.
- GILMORE, D. D. (1982). Some notes on community nicknaming in Spain. *Man* (N. S.) 17, 686–700.
- HORVAT, J. (2012). Iz antroponimije ludbreške Podravine: Obiteljski nadimci u Svetome Đurđu, Obrankovcu i Prilešu. *Folia onomastica Croatica*, 12, 59–96.
- ITÔ, J. i MESTER, A. (1997). Sympathy theory and German truncations. Retrieved from <https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/42015/>
- JACKENDOFF, R. (2007). A Parallel Architecture perspective on language processing. *Brain Research*, 1146, 2–22.
- JACKENDOFF, R. (2015). *Genesis of a theory of language: From thematic roles (source) to the Parallel Architecture (goal)*.
- JÄKEL, O. (1999). Metonymy in Onomastics. U K.-U. Panther i G. Radden (Ur.), *Human Cognitive Processing* (Sv. 4, str. 211). John Benjamins Publishing Company.
- JELASKA, Zrinka (2004). *Fonološki opisi hrvatskoga jezika : glasovi, slogovi, naglasci*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- KAGER, R. (1999). *Optimality Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- KENNEDY, R., ZAMUNER, T. (2006). Nicknames and the Lexicon of Sports. *American Speech*, 81(4), 387–422.
- LAPPE, S. (2007). *English prosodic morphology*. Dordrecht, Netherlands: Springer.
- LIPSKI, J. (1995). Spanish hypocoristics: Towards a unified prosodic analysis. *Hispanic Linguistics*, 6, 387–434.
- MCCARTHY, J. J. (1981). A Prosodic Theory of Nonconcatenative Morphology. *Linguistic Inquiry*, 12(3), 373–418.
- MCCARTHY, J. J. (1999). Sympathy and phonological opacity. *Phonology*, 16(03), 331–399.
- MCCARTHY, J. J. (2008). *Doing optimality theory: applying theory to data*. Malden, MA; Oxford: Blackwell Pub.
- MCCARTHY, J. J., Prince, A. (1995). Faithfulness and reduplicative identity. Retrieved from http://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=linguist_faculty_pubs
- MESTER, R. A. (1990). Patterns of Truncation. *Linguistic Inquiry*, 21(3), 478–485.
- SANZ ÁLVAREZ, J. (2015). The Phonology and Morphology of Spanish Hypocoristics. Retrieved from <http://munin.uit.no/handle/10037/7979>
- SELKIRK, E. (1984). On the Major Class Features and Syllable Theory, Aronoff,

- Mark i Richard T. Oehrle, (eds.) *Language Sound Structure*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- SPAELTI, P. (1999). *Dimensions of variation in multi-pattern reduplication*. University Of California Santa Cruz.
- ŠIMUNOVIĆ, P. (1995). *Hrvatska prezimena: podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*. Zagreb: Golden Marketing.
- VAN DAM, M. (2003). On the phonological structure of /i/-suffixed English nicknames. *IULC Working Papers*, 3.
- VAN DE VIJVER, R. (1997). The Duress of Stress: On Dutch Clippings, In: Coerts, Jane i Helen de Hoop (eds.), *Linguistics in the Netherlands*. Amsterdam: John Benjamins, 219–230.
- VIDOVIĆ, D. (2013). Prezimena istočnoga dijela otoka Brača. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, (18), 285–299.
- VODANOVIĆ, B. (2005). Osobna imena na Pašmanu. *Folia onomastica Croatica*, 14, 201–216.
- VODANOVIĆ, B. (2022). Prezime kao odraz višestrukih uloga. *Croatica et Slavica Iadertina*, 17(1).
- VOLENEC, V. (2015). Hrvatsko jednačenje po zvučnosti u optimalnosnoj teoriji. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika*, 65(5), 178–192.
- VRCIĆ-MATAIJA, S. i GRAHOVAC-PRAŽIĆ, V. (2007). Osobitosti ličkih nadimaka. *Folia onomastica Croatica*, (15), 241–252.
- VUKOVIĆ, S. (2002). Selaške kazete – Nadimci, prišvarci i hipokoristici Selaca na otoku Braču. *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 29(2), 73–116.
- WIESE, R. (2001). Regular Morphology vs. Prosodic Morphology? The Case of Truncations in German, *Journal of Germanic Linguistics*, 131–17.
- ZNIKA, M. (1999). Obiteljski nadimci u Podravskim Podgajcima. *Folia onomastica Croatica*, 8, 201–216.

DODATAK

Broj	Prezime	Spol	Nadimak/nadimci
1	Bartulović	Ž	Bartu
2	Baule	M	Búle
3	Bešlić	Ž	Beša
4	Bradarić	Ž	Bradarićka
5	Bradarić	Ž	Brada
6	Brala	Ž	Bralić
7	Čelić	Ž	Čelićka
8	Cindrić	M	Cindro
9	Cmrečak	M	Cmre
10	Ćurin	Ž	Ćurka
11	Ćurin	Ž	Ćurinkica
12	Ćurin	Ž	Ćurinka
13	Ćurin	Ž	Ćurin
14	Ćuže	M	Ćúle
15	Dežmalj	Ž	Dežo
16	Dežmalj	Ž	Dežmaljka
17	Dežmalj	Ž	Dežmaljica
18	Dežmalj	Ž	Deži
19	Dežmalj	Ž	Deža
20	Gotovac	M	Gôle
21	Huber	Ž	Huhu
22	Huber	Ž	Hubi
23	Huber	Ž	HubaBuba
24	Janković	Ž	Janko
25	Janković	Ž	Jankec
26	Jantak	Ž	Jantakica
27	Jerković	Ž	Jerkuša
28	Jurišić	Ž	Jurišićka
29	Jurišić	Ž	Jure
30	Kapetanović	M	Kapi
31	Kapetanović	M	Kape
32	Kežman	Ž	Keža

Broj	Prezime	Spol	Nadimak/nadimci
33	Klarić	Ž	Klarićka
34	Klarić	Ž	Klara
35	Kliček	M	Klitić
36	Kliček	M	Kličo
37	Kliček	M	Kikač
38	Kolić	Ž	Kole
39	Kolić	Ž	Kola
40	Kostić	Ž	Kosta
41	Kozarić	Ž	Kozarićka
42	Kozarić	Ž	Koza
43	Kristić	Ž	Kristićka
44	Kristić	Ž	Kristićeva
45	Kristić	Ž	Krista
46	Kristić	Ž	Krist
47	Küstura	Ž	Kuku
48	Lončar	Ž	Lonči
49	Lončar	Ž	Lončaruša
50	Lovreković	Ž	Lovrić
51	Majić	Ž	Majićka
52	Majić	Ž	Majara
53	Mandek	M	Mandolina
54	Mandek	M	Mando
55	Marić	M	Čmarić
56	Maričić	Ž	Maričićka
57	Maričić	Ž	Maki
58	Martinović	Ž	Martina Kataninović
59	Martinović	Ž	Martin
60	Matas	Ž	Matasovka
61	Matas	Ž	Matasova
62	Matašin	M	Šin
63	Matašin	M	Matko
64	Meštrović	Ž	Petrić
65	Možek	Ž	Možekova
66	Možek	Ž	Možekica

Broj	Prezime	Spol	Nadimak/nadimci
67	Mucić-Mak	Ž	Mumak
68	Mucić-Mak	Ž	Mucka
69	Mucić-Mak	Ž	Mucička
70	Mucić-Mak	Ž	Muca
71	Mucić-Mak	Ž	Makica
72	Mustapić	Ž	Mustapička
73	Mustapić	Ž	Musta
74	Narančić	Ž	Nara
75	Penava	Ž	Peni
76	Penezić	Ž	Penza
77	Pepelko	Ž	Pêpi
78	Pepelko	Ž	Pepelkica
79	Pepelko	Ž	Pep
80	Peras	Ž	Perasica
81	Perko	Ž	Pečko
82	Perković	Ž	Perkins
83	Perković	Ž	Pêrka
84	Prtenjača	M	Prti
85	Prtenjača	M	Prte
86	Prtenjača	M	Prksi
87	Prtenjača	M	Prki
88	Prtenjača	M	Njaks
89	Ražnjević	Ž	Ražnjić
90	Relić	Ž	Relićka
91	Relić	Ž	Rela
92	Rubinić	Ž	Rubs
93	Rubinić	Ž	Rubi
94	Rubinić	Ž	Rube
95	Rubinić	Ž	Ruba
96	Sambunjak	M	Sambi
97	Sandrić	Ž	Sandra
98	Selanac	Ž	Slanac
99	Selanac	Ž	Selančevka
100	Selanac	Ž	Selančeva

Broj	Prezime	Spol	Nadimak/nadimci
101	Šestak	Ž	Šestar
102	Šestak	Ž	Šestakics
103	Šimić	Ž	Šimička
104	Šimić	Ž	Šimi
105	Šimičević	Ž	Šime
106	Škrobica	Ž	Škroby
107	Škrobica	Ž	Škrobe
108	Škrobica	Ž	Škrob
109	Sminderovac	M	Smindi
110	Špika	Ž	Špiki
111	Špika	Ž	Špikac
112	Šprljan	M	Šprljo-Mrljo
113	Šprljan	M	Špralja
114	Stipić	Ž	Stipička
115	Tabain	Ž	Tabainka
116	Tabain	Ž	Taba
117	Tkalčec	Ž	Tkalča
118	Topolovec	Ž	Topka
119	Topolovec	Ž	Topi
120	Voloder	M	Voložder
121	Voloder	M	Voki
122	Žulić	Ž	Žulička

Formation of nicknames in the Croatian language

ABSTRACT

The formation of nicknames represents a prolific area of linguistic research, particularly at the international level, where two main types are identified – nicknames motivated by extralinguistic factors, and nicknames resulting from phonological similarity with the name or surname from which they are derived. This paper analyzes the formation of nicknames in the Croatian language based on a phonological template within the theoretical framework of Construction Morphology (CxM). Previous research on the formation of nicknames in other languages of the world, such as English, Japanese and Italian (Lappe 2007, Mester 1990, Itô and Mester 1997, Van Dam 2003, Alber 2010) indicates that this phonologically defined formation type is present in other languages, not just Croatian. The paper presents the data collected through research which included 113 native speakers of the Croatian language between the ages of 20 and 22. Data analysis shows that the phonological model of nickname formation is the most prevalent, and nicknames created by this model consist mainly of two syllables, with the second syllable open and the final vowel predominantly not identical to the vowel in the surname which the nickname was derived from. The paper formalizes this generalization through morphological schemas within the CxM framework.

KEYWORDS:

phonological template, Croatian, construction schemas, nicknames, word formation